Ar pascha wisuschehkliga augsta Keisara wehleschanu.

Maksa ar peesuhtischanu par pasti:
Ar Peelikumu: par gadu 2 rbl. 75 kap.
bez Peelikuma: par gadu 2 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu 1 „ 40 „
bez Peelikuma: par ½ gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 90 „
bez Peelikuma: par ¼ gadu — „ 70 „

Maksa bez peesuhtischanas Rigâ:
Ar Peelikumu: par gadu 1 rbl. 75 kap.
bez Peelikuma: par gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu — „ 90 „
bez Peelikuma: par ½ gadu — „ 55 „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 50 „
bez Peelikuma: par ¼ gadu — „ 30 „

Mahjas Weesis.

Mahjas Weesis teek tikai sestdeenâm no plkst. 8 fahkot.

Maksa par sludinaschanu: par weenas slejas smalku rakstu (Petit)-rindu, jeb to weetu, ko tahda rinda eenem, maksa 8 kap.

Redakzija un ekspedizija Rigâ, Ernst Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera basnizas.

38. gada-gahjums. — Mahjas Weesis isnahk weenreis pa nedeku.

№ 48. Sestdeen, 27. nowembrî. 1893.

Mahjas Weesi ar Peelikumu war pastellet un **sludinajumus** nodot **Rigâ, manâ drukatawâ un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ pee Petera basnizas.** Bez tam wehl **Peterburgas ahrpilsehtâ:** Puhzischu Gebert kga grahm. pahrd., Terhatas un Stabu eelu stuhrî un Jagodkin kga pahrd., pee leelâ pumpja; **Jelgawas ahrpilsehtâ:** Altberg kga grahm. pahrd., Akmenu eelâ Nr. 11; **Ahgelskalnâ:** Lossberg kga pahrd., Tirgus eelâ un pee A. Reekstiņ kga, Slokas eelâ Nr. 41; **Ilgezeemâ:** Modin kses pahrdotawâ; uz **Katrinas dambja:** K. Upit matrial-pretschu pahrd., Peterfalas eelâ Nr. 3; **Sarkandaugawâ:** J. Ikman kga material-pretschu pahrd., Twaiku eelâ Nr. 70, J. Ikman kga material-pretschu pahrd., Twaiku eelâ Nr. 47, pee Waldschleschena brubscha, P. Kaminzius kga dsehreenu pahrd., Tiltu eelâ Nr. 2 un K. Upit kga material-pretschu pahrd. Duntesmuischas eelâ Nr. 36; tad wehl zitâs pilsehtâs, kâ: **Jehsis:** B. Peterson kga pahrdotawâ; **Walkâ:** M. Rudolff un Paulin kgu grahm. pahrdotawâs; **Walmeerâ:** E. G. Trey un dehla kgu grahm. pahrd.; **Rujenê:** J. Allsne kga grahm. pahrd.; **Jelgawâ:** Besthorn kga grahm. pahrd., Pils eelâ; H. Allunan un Jaeger kgu grahm. pahrdotawâs; **Bauskâ:** H. Allunan kga grahm. pahrd.; **Kuldigâ:** Besthorn kga grahm. pahrd.; **Talsôs:** H. Tow kga grahm. pahrd. un bibliotekâ un J. Hirschmann kga grahm. pahrd. Tad wehl „Mahjas Weesi" war apstellet pee saweem zeen. draudses mahzitajeem, skolotajeem un pagasta skrihwereem, kurus mihli luhdsu, tahdas apstelleschanas laipni peenemt.

Saturs: Domas par P. Schmidta kga rakstu „Latweeschu mitologija". — Italija. (Turpinajums.) — Pasinojums un luhgums tautas draugeem. — No eekschsemes: a) Waldibas leetas. b) Baltijas notikumi. c) No zitâm Kreewijas pusem. — No Rigas. — Teesu leetu nodala: Par sasischanu. — Grahmatu galds. — Jš muhsu weesigâs sadsihwes. — Walejâs wehstules. — Deewkalpojumi. — Tirgu sinas. — No ahrsemem. — Telegramas. — Daschadi raksti: Saule, muhsu usturetaja. (Turpinajums.) — Aissprecdumi dabas sinatnês. (Turpinajums.)
Peelikumâ: Schans Walschans. (Turpinajums.) — Bez puhra. (Turpinajums.) — Bendes walgs. (Turpinajums.) — Leetderigi padomi: Par insektu, kâ: prusaku un blakschu isnihdeschanu. — Kahda Amerikaneesche padomi weikalneekeem. — Pahrpratums. — Kas mani pee tewis wilktin wilka. — Mihklas.

Domas par P. Schmidta kga rakstu „Latweeschu mitologija".*)

Kur tagad wiszaur ruhpigi rihkojas, lai muhsu senatnes leezibas glahbtu no pasuschanas, tur katrâ wihsê ir ari weeta apzerejumeem par scho leetu, kas kritiski pahrspreesch isdaritos darbus un norahda zeku tahlakai gaitai. Zik scho rindinu usrakstitajs nopratis, tad P. Schmidta kgs sawu rakstu par muhsu mitologiju sastahdijis schinî noluhkâ, nosodidams tos „pehtijumus" par mitologiju, kur naw ne ar puschu plehstu wahrdinu pretineeku domas peeminetas, lai gan katrâ siniskâ rakstâ jau paschâ sahkumâ ir eeraksts pretineekus apgahst, lai wini daschreis ari buhtu deesin zik neezigi. Pehz schahda apgalwojuma nu gan mums ir teesiba gaidit, ka pats Schmidta kgs to tâ daris, peerahdis, wismaz aprahdis tagadejo pehtijumu nepareisibas un isskaidros jaunos zeļus, dos labu darbigu preekschsihmi. Tâ kâ wiszaur dsihwê, tâ ari te labi peemehri un derigas preekschsihmes wiswairak pamahza.

Apluhkosim nu ari mehs P. Schmidta kga domas par muhsu mitologiju, meklesim pehz labâm mahzibam, pahrspreedisim tâs. Tikai tahdâ zetâ, abas puses usklausot, waresim eeguht skaidraku sajehgu par pahrrunajamo leetu.

P. Schmidta kgs saka, „ka uz muhsu konwersazijas leksikona wahka bijis minets, ka daschi isteikuschi schaubas par kahdâm min. leksikonâ pahrrunatâm deewibam. Uz ko wini bija sawu schaubischanos dibinajuschi, tur nebija sazits, tikai bija peesihmets, lai wini paschi sarakstitu labaku mitologiju. Pehz tahdas logikas tad ari Kocha lihdseklis pret diloni, kursch (lihdseklis) israhdijees preeksch slimneekeem par kaitigu**) buhtu tomehr tik ilgi jaleeto, kamehr zits nebuhtu labaku lihdsekli atradis." Konwersazijas leksikonâ mums jasakopo fakti, pehtijumu panahkumi, norahdot uz winu gaitu. Kad par kahdu leetu, peem. „Lihgu", ir isteiktas diwas wisai pretejas domas, tad konw. leksikonâ mums tomehr jaeeweeto wahrds „Lihga" un japeemin schis daschadâs domas un daschadi pehtijumu panahkumi. Ja ari „Lihga" teescham nebuhtu nekahda muhsu sentschu deewiba, ja teescham buhtu peerahdits, ka ta ir „iten nekas", tad tomehr tadehl wina japeemin konw. leksikonâ, klaht peeleekot wisus schos daschados isskaidrojumus. Ja nu kahdu deewibu, kas zaur kuhdu nekahdu atgadijeenu nepelniti ustikuse uz Silâ kalna, jaunakee pehtijumi wehl naw aistrenkuschi projam, tad wehl naw eemesla to ne-eewehrot. Ja wina buhtu aisdsihta, tad ari winu wajaga eerakstit konw. wahrdnizâ un peesihmet, ka pehz tahdeem un tahdeem pehtijumeem wina ir islikta no deewu mahjokleem.

Nesaprotams, ko teit lai lihds apgreests salihdsinajums ar Kocha bazilu indewi. Kadehl Kocha jaunlaiku isgudrojumu peelihdsinat wezmodes mitologeem? Wezs lai paleek pee weza un jauns pee jauna. Kad wezas modes mitologi preeksch jaunlaiku idejam wairs naw peeteekoschi, tad tak wini naw neweenam kaitigi, kâ Kocha jaunlaiku sahles. Mums japeeturas pee wezâ, kamehr naw kas jauns; mums japeeturas pee wezâm sahlem, kamehr naw nekahdas labakas jaunas; it ihpaschi ar jaunu sahlu peenemschanu wajaga buht usmanigeem, tâpat kâ ar jaunâm idejam. Eeteiktâs Kocha dilona sahles israhdijâs wehl par kaitigâm, bet ne par derigâm, tâ tad tâs atmeta un palika pee wezajâm. Deesin kâ buhs ar jaunajâm mitologu idejam! Tâ rahda, tâ mahza schis P. Schmidta kga bazilu salihdsinajums gluschi ko zitu nekâ pats usrakstitajs wehlas.

Kungi, sarakstteet tak ceisi pehz saweem jaunakeem kritiskeem eeskateem Latweescheem mitologiju, rahdeet mums, kahda wina ir. Kamehr Juhs to nedarisseet, tamehr mums jaturas pee wezâs, lai ir tur Kreemaram un ziteem nebuhtu weetas. Ko Juhs saprotee sem wahrda Latweeschu mitologija? — waj Letu jeb Letgalu, waj Sehku, waj Semgalu, waj Kurschu, waj Leetaweeschu, waj Schamaiteeschu, waj Pruhschu waj zitu kahdu mitologiju? Kahdi bija tee pagahnu Latweeschi, kureem bija sawa mitologija? Zik tuwu waj tahlu stahweja scho daschadu zilschu (tautu?) walodas un mitologija tanîs laikôs, kad kristiga tiziba isnihzinaja pagahnu dsihwi? To wisu wajaga eewehrot un isskaidrot, lai pehz jauno laiku idejam saraksitità mitologija buhtu wiseem saprotama. Waj pee schi darba teescham warês schkirt Leischu, Pruhschu, Semgalu u. t. t. mitologiju weenu no otras, par to mums wehl koti jaschaubas. Weenas tautas zelma mitologijâ tak katrâ sinâ atradisim wispirms weenadas pamata idejas, kâ swehtu mantojumu no pirmatnes laikeem. Ari P. Schmidta kgs atsihst, ka radneezigâm tautam esot lihdsigas eeraschas, teikas, tiziba u. t. t., bet newis weenadas.

(Turpmak beigas.)

*) Lai gan schai rakstâ isteiktâm domam newaram peekrist, tad tomehr winu tadehl usnemam, lai swarigais preekschmets „Latweeschu mitologija" tiktu jo plaschi pahrrunats. Red.

**) Kaitigs lihdseklis jau naw wairs lihdseklis, bet indewe. Pg. K.

Italija.

No Dr. K. B.

(Turpinajums.)

Italijas weenibas un brihwibas idejas iszehlâs pehz Frantschu rewoluzijas laikeem, kad Italeeschus atkal masee waldneeki, is sweschâm tautam zehluschees Neapoles Burboni, Modenas, Toskanas u. z., Habsburgas, resp. Lotringas zilts zehluschees, sahka kâ sawâ warâ neaprobeschoti warmakas waj labaki sakot warmozini stipraki spaidit. Tâpat ari Austreeschi, kas waldija par Wenezijas un Lombardijas prowinzem, nekahwa weetejeem eemihtneekeem eetikt swarigakâs waldibas waj eerednu weetâs. Tautiskâ apsina, kas bija modinata wispirms gan tikai pee turigâm isglihtotâm kauschu schkiram, mas pamasam pildija ari wisu tautu ar ihgnumu pret sweschwaldibu un is sweschâm tautam zehluschamees warmakam. Pehz weltigâm 1830. un 1848. g. rewoluzijam — dumpjeem, — kas tika zaur sweschu, Austreeschu kara spehka eejaukschanos apslahpeti, beidsot 1859. g. ar Franzijas palihdsibu atnehma Austrijai Lombardiju; reisê ar to usbudinatee laudis padsina ari masos Parmas, Modenas, Toskanas warmakas un peeweenojâs Sardinijas walstei, kas jau 1848. g. bija pazehluse Italijas brihwibas un weenibas karogu, bet tika no Austreeschu kara pulkeem peespeesta atkahptees. Gadu wehlaki Garibaldis isdsina Neapoles waldneeku un 1866. g. zaur Italeeschu-Pruhschu karu pret Austriju krita Italijai Wenezija; 1870. g. pehz Napoleona III. un keisareenes Eischenijas gahschanas (kura sirdigi aisstahweja pahwesta waru) krita ari Roma. Italija nu bija atkal weenota un brihwa no sweschas waras. Waldibas un eerednu weetas eenehma paschi Italeeschi un saprotams, ka tahdâs weetâs nahza isglihtoto un turigo schkiru peederigee, kuri sew nu peelika wisu nopelnu par to, ka Italija atdabujuse swabadibu un ar leelu entusiasmu kehrâs pee walstskahrtibas pahrlaboschanas un saprotams, ka tad ari tee, kas waldija, kam jau bija manta un ihpaschumi, ari par sawu patriotismu gribeja neween wahrdu skanas, slawu, bet ari rokam taustamu algu sanemt. Tagad tika pawairots kara spehks un flote, zaur ko radâs wajadsiba pehz daudz ofizeereem, kas sinams tik ar mas isnehmumeem wareja buht tik no isglihtotâm un turigâm schkiram zehluschees, pawairoja eeredzu baru, taisija dselszeļus, waj nu tee bija wajadsigi waj ne, zaur ko sinams ari tee, kam tur bija darba wadischana un apgahdaschana, wareja kahdu naudas kuschki noraut — un par wisâm leetam pahrdewa basnizas mantas un peederumus, semes gabalus (garidsneekus algoja un algo ari wehl tagad waldiba), jo mantraugsigâs katoļu basnizas ihpaschumam, par kuru liberalee (brihwprahtigee) Italeeschu isglihtotee newareja deesgan sunit, ka ta (katoļu basniza) apehduse weselas semes un tautas — schim katoļu basnizas ihpaschumam. kura wehrtiba sneedsâs uz 1500 milj. liru (600 milj. rbl.) kas agraki bija saweenots weenâ, tâ sauktâ „nedsihwâ rokâ" tatschu wajadseja nahkt laudis, nahkt tautai par labu — un sem tautas sinams saprata turigâs kauschu schkiras.

Tâ tad basnizas semes wis nesadalija masôs gabalôs un tâs nepahrdewa wis uz nomaksu nabagâm schkiram, semneekeem, bet pahrdewa leeleem gabaleem, kwadrat juhdsem kopâ bagatneekeem, lai nu gan zaur to nesadabuja ne pus tik daudz naudas, kâ buhtu warets sadabut, ja basnizai atnemto semi pahrdotu masôs gabalôs semneekeem — bet toteesu tuhlin dabuja wisu wehrtibu skaidrâ naudâ rokâ — un waldibai naudas wajadseja preeksch kara spehka, flotes pawairoschanas un zitâm tamlihdsigâm leetam, lai Italiju pazeltu par leelwalsti un padaritu stipru uz ahreeni. — Bagatneeki nu nebuht neruhpejâs, ka schâs semes pahrlabotu, purwjus nosusinatu ꝛc., ne, tee atstahja wisu pa wezam ganibâs un tahdas neprahtigas rihkoschanâs sekas bija, ka strahdneekeem bija wehl leelakeem bareem jadodas sweschumâ nekâ agrak, tapehz, ka eedsihwotaju skaits bija tikam peeaudsis un teem bija japahrteek ar tikpat derigas semes kâ agrak. Jš Italijas iszeloja 1890. g. 217,000; 1891. 293,000 zilweku, bet puse no teem arweenu pehz kahdeem ga-

Daschadi raksti.

Saule, muhsu usturetaja.

(Turpinajums.)

Schee atradumi bija tas pamats, uz kura leelais Wahzu filosofs Kants 1755. g. un neatkarigi no wina 40 gadus wehlak Frantschu astronoms Laplas dibinaja sawas teorijas par semes un zitu planetu zelschanos no saules. Schis teorijas saturs, kuru wehlak dabas sinisti pehtijumi un atradumi apstiprinaja, ir ihsumâ schahds:

Telpu, kuru tagad eenem saule lihds ar planeteem, reis pildija koti schkidra, gahsei lihdsiga weela, kura bija sakopota sferoida (plakani apala kermena) weidâ un greesâs ap sawu asi. Schi weela bija koti karsta un bija warbuht radusees zaur diwu debess kermenu sadurschanos un saschkihschanu. Bet leelais siltums pamasam isstaroja pasaules telpâ, gahse atdsisa, sabeeseja un sawilkâs zeeschak kopâ ap sferoida widus punktu, kursch wehlak palika par sauli. Sferoidam koti ahtri greeschotees, zentrifugal (no widus punkta projam welkoschais) spehks schkidro weelu aisween wairak attahlinaja no ass, tâ ka sferoids beidsot peenehma ripas isskatu, kurai widus beesaks kâ malas. Kahdu laiku schi schkidrâ kermena eekschejee peewilkschanâs spehki stahweja lihdsswarâ ar gramitazijas spehku, bet reis peenahza brihdis, kad pehdejais pahrwareja pirmejos un no ripas atschkihrâs ahrejâ dala, kas kâ rinkis turpinaja greestees ap widus punktu. Tâ ar laiku noschkihrâs wehl wairak schahdi rinki, kuri atdseestot sarahwâs, beidsot kahdâ weetâ pahrtruhka un sakopojâs par opalâm lodem — planeteem. Schahdus rinkus ari wehl tagad erwehrojam pee saturna; ari tee reis atdalijuschees no schi planeta un warbuht kahdreis pahrwehrtisees par apaleem debess-kermeneem — saturna mehneschem.*)

Tâ tad pehz Kanta-Laplasa teorijas planeti un lihds ar teem muhsu seme reis bijuschi dala no saules. Ja tas teesa, tad saulei wajadsetu pastahwet no tâm paschâm weelam, no kuràm muhsu seme sastahw. Bet kâ lai to peerahdam? — Wehl muhsu gadusimtena pirmâ pusê Frantschu filosofs Aug. Konts (Comte) rakstija: „Mehs gan waram aprehkinat debess-kermenu formu, winu attahlumu, leelumu un atrast likumus, pehz kureem tee kustas, bet mums nekad nebuhs eespehjams ispehtit winu fisisko dabu un kimisko sastahwu". Un tomehr mehs to tagad eespehjam. Muhsu laiku sinibas peerahda, ka leela dala to weelu, no kuràm sastahw semes wirsejâs kahrtas, atrodas netikween uz saules, bet ari uz zitâm swaigsnem, kuras isstaro paschas sawu gaismu. Scho brihnischkigo sinibu, kas mums netikween mahza, no kahdâm weelam tahlee debess-kermeni pastahw, bet ari rahda, kas uz teem noteek un kahdâ stahwokli tee atrodas, scho beidzamâ laikâ tik leeliski usplaukuscho sinibu sauz par spektroskopiju.**) Scho sinibu nodibinaja diwi Wahzu dabas pehtneeki, Kirchhoffs un Bunsens un ar to tee zilwezes attihstibas wehsturê eemantojuschi leelaku slawu un wairak pelnitu nemirstibu, kâ pasaules usuaretaji un zilwezes kalpinataji.

Tâ tad siniba neapgahschami peerahda, ka seme dehlusees no saules. Mehs paschi esam tik neeziga un isnihkstoscha dalina no schis semes, no kuras mehs esam zehluschees un par kuru mums atkal japahrwehrschas. Tâ tad saule ir muhsu raditaja. Bet wina ir ari muhsu usturetaja. Mehs sinam, ka neweens dsihws radijums semes wirsû newar pastahwet bez gaismas un siltuma. Schos abus dsihwibas elementus mehs dabujam waj nu taisni no saules jeb ari no stahdu walsts. Bet sadedsinajot stahdus mehs dabujam atpakal to paschu gaismu un siltumu, ko tee sanehma no saules. Kimija mahza, ka stahdi pastahw pa leelakai dakai no ogļu radscha. Semê ogļu radis atrodas koti masâ mehrâ un stahdi to tadehl usnem zaur lapam ar skahbekli saistitu kâ ogļu skahbi is gaisa. Bet lai is ogļu skahbes waretu dabut ogļu radi, kas tanî ir koti zeeschi saistits ar skahbekli, stahdeem wajadsigi saules gaisma un siltums. Scho gaismu un siltumu stahdi augot sewi sakràj un wehlak malku jeb akmen-ogles sadedsinajot mehs schos saules spehkus atkal isleetojam preeksch saweem mehrkeem. Pee sadegschanas stahdu ogļu radis, saweenodamees ar gaisa skahbekli par ogļu skahbi, atkal atdod tikpat daudz siltumas un gaismas, zik tas pee sawas atdalischanâs no ogļu skahbes sewi usnehma. Scho swarigo stahdu augschanas un baroschanas likumu atrada un mehginajumeem peerahdija genialais Frantschu kimikis Soffirs (Sauffure). Mehs sawu baribu smelamees waj nu is stahdu jeb lopu walsts. Stahdu weelas muhsu kermeni kimisti tâpat pahrwehrschas, rada spehku un siltumu, kâ kad mehs tâs sadedsinatu; sadedsinaschanas produktus ogļu skahbi un uhdeni mehs iselpojam, kamehr peemehram pee malkas sadegschanas krahsni tee zaur skursteni aiseet gaisâ. Kustonu iselpoto, kâ ari pee sadegschanas un satruhdeschanas*) radoschos ogļu skahbi, stahdi atkal usnem un ar saules palihdsibu pahrwehrsch par sawa kermena dalam. Sche mums ir wisleeliskakâ kimiskâ weelas rinkoschana semes wirsû. Schis rinkoschanas eekustinajoschais spehks un zehlons ir saules gaisma un siltums. Bez schis gaismas un siltumas semes wirsû nebuhtu ne stahdu, nedz kustonu. Kâ wehlak redsesim, tad siltums un gaisma naw nekas zits kâ kermenu masako dalinu — atomu — kusteschanâs. Ja nu siltums un gaisma (elektriba) rada dsihwibu, tad ari dsihwiba pateesibâ zits nekas newar buht kâ wisai komplizeta atomu kusteschanâs. Jr jaschaubas, waj zilweka prahtam kahdreis buhs eespehjams ispehtit schis sareschgitâs kusteschanâs likumus, waj tam kahdreis isdosees pamatigi isdibinat dsihwibas noslehpumu, bet kur schis noslehpums meklejams un kahdi ta eewehrojamakee zehloni, to mehs jau tagad ar peeteekoschu droschibu sinam.

(Turpmak beigas.)

*) Tuwakus peerahdijumus skat. „Mahjas Weesa" 40. un 41. num. „Seme kâ debess-kermens".

**) Tuwaks aprakstis par spektroskopiju „Mahjas Weesa" 40. num. „Seme kâ debess-kermens."

*) Weelu pahrwehrschanâs kermeni, sadegschana un satruhdeschana ir weenadas kihmiskas pahrwehrschanâs.

Aissprecdumi dabas sinatnês.

No R.

(Turpinajums.)

Zits peemehrs: Newisai sen atpakal galwenakee geologi apgalwoja, ka warenee klints bluki, kas atrodas leelus gabalus no tâm weetam, kur tee atluhsuschi, esot warenu uhdens straumju turp aisnesti. Pirmais, kas usdroschinajâs pretotees schim apgalwojumam, bija inscheneers Wenetzs. Winsch atsina gaischi, ka minetee bluki naw wis uhdens aisnesti, bet ka tos aisnesuschi milsigee schluhdoni (gletscheri). Dibinadamees uz scho atsinu Wenetzs usstahdija jau

deem, drusku naudas eekrahjuschees, atgreeschas atkal uf sawu tehwiju atpakal, lai warbuht atkal pehz kahdeem gadeem, kad eekrahtais masumiņsch pateherets, atkal no jauna dotos sweschumâ, tahlu no sawas karsti mihlotàs tehwijas, kamehr wairak kà 1 milj. hektaru (ap 3 milj. puhraweetu) guf Italijâ semes paklaidâ, resp. pahrwehrtees par purwjeem, kur tikai seemâ bifeku bari atrod wahju baribu. Schi brihnum augligà, sapludinatà, tagad palaistà seme senatnê bija apkopta, kà dahrfs. Schad un tad gan parahdas projekti un prahto, ka schos semes gabalus atkal deretot eekopt, bet tahdi projekti drihf ween saldi aismeeg, jo seme peeder leelgruntneekeem, kas paschi pee darba negrib kertees un waldiba tatschu newar domat priwat ihpaschneekeem winu purwjus atpirkt pret kahdu sinamu no waldibas nosazitu taksi. Bet tà ka nu leelakà daļa leelgruntineeku sawas semes nemaf nepahrdotu, tad ar waru bagatneekus peespeest preeksch sawas semes pahrlaboschanas ko nebuht darit, tatschu buhtu breesmiga brihwibas apspeeschana, par ko isglihtots Itaļeets buhtu neschehligi saschutis. Itaļeeschu semneekam tatschu ari neweens neļeedf brihwibu badâ mirt waj iseet sweschumâ, ja tas nespehj augstàs rentes (nomas) un nodokļus samaksat. Lai nu gan deesgan nazionalekonomu (tautas saimneeku) sin isrehkinat, kahds saudejums zaur to zeļotees semei, kad ļaudis iseetot sweschumâ — zik darbibas spehka nepasuhdot paschu semei — darba spehka, kuru isaudsejot bijuschas isdoschanas, bet par to, ka schee darba spehki newar buhwet gaisâ pilis un pahrtikt no uhdens un gaisa, waj graust akminus maises weetâ, par to neweens neruhpejas. No Italijas aristokrateem weenigi kahds Tarlonijas prinzis ruhpejees semi labot. Zaur ta gahdibu pabeigta Chianas lejas issusinaschana un pa daļai nolaists Tschelanos esars, bet neba jau Tarlonijas prinzis kahds mulkigs fantasts, ļauschu aplaimotajs waj labdaris, jo tas it manigi bija pratis no sawu rentneeku sweedreem eekraht 250 milj. lirus (100 milj. rbl.) Tahdi fantastiki (ihstenibâ leeli wihri), kà wezais Garibaldis gan wairak reises pazehluschi sawas balsis Itaļeeschu parlamentâ un eesneeguschi projektus, lai tatschu reis nosusinatu Pontinas purwjus un Romas lihdsenumu, kas „muhschigai pilsehtai" Romai teescham par negadu un tàs wahrtu preekschâ wasarâ isplata nahwigos malarijas (drudscha) dihgius, bet pat tik daudf praktiskas sajehgas Itaļeescheem naw bijis to isdarit, kur tatschu ihsteni pee tagadejàs nomas sistemas no augligas semes hektara (peemehram Neapoles tuwumâ pee Wesuwa) isdsen 500 frankus nomas (rentes) un nodokļu ļgadâ (ap 70 rbl. par puhra weetu!), kamehr par ganibam nedabù wehl ne desmito teesu — un Romas apkahrtnê ap 200 □-juhdses leels gabals tahdas pat wulkaniskas semes, kà ap Wesuwu, tà tad wislabakà seme, kahda ween domajama, ja ta tikai peenahkoschi nosusinata un apkopta.

(Turpmak beigas.)

Pasinojums un luhgums tautas draugeem.

Kopsch 15 gadeem krahju un kahrtoju daschadas Latweeschu tautas gara mantas un pagatnes atminas. Masu daļu no tàm esmu lizis eespeest „Deenas Lapas" etnografiskôs peelikumôs — („Swehtkulaiki mahntizibas atleekâs", „Puhkis", „Wilkata", „Jumis", „Raganas" — un „Austrumâ" „Dseguse pagatnes atminâs"), — jeb agrak peesuhtiju Brihwsemneekam (1878.) un Maskawas Keisariskai Dabas sinibu, antropologijas un etnografijas beedribai (1888.). Daschadu etnografisku materialu man sakrahjees pahri par 20,000 numureem, gan wairak daschadu sinaschanos, tautas ahrstneezibu, mahnu, paraschu u. t. t. Schos sawus sakrahtos etnografiskos materialus gribu eesahkt sewischkôs krahjumôs klajâ laist, lai tee nahktu atkal tautâ, no kureenes tos bagatigâ mehrâ sanehmis. Krahjumus nosauksschu „Pagatnes Atminas". Schos materialus esmu wairak krahjis pa Oppekalna draudsi, masak no zitureenes. Ja es schos ween gribetu klajâ laist, tad tee buhtu weenpusigi. Man wajaga papildinajoschu sinu ari no zitureenes, no wiseem Latweeschu stuhreem. Tadehļ wehletos manôs krahjumôs eeweetot daschadus eespeestus un ne-eespeestus materialus, kas ween jau klajâ nahkuschi, jeb schur tur atrodas uszihtigo pagatnes atminu, tautas gara mantu krahjeju rokâs.

Pagatnes Atminu pirmâ krahjumâ eeweetoschu daschadas sinas par swehtkeem, gadadeenam, paswehtdeenam, swehtdeenam, nedeļas deenam, deenas un gada laikeem un mehnescha greescheem, kà eeraschas, paraschas, sinas, sinaschanas, mahnus, teikas, nostahstus, pasakas, isskaidrojumus, tautas dseesmas, meldijas, swehtku rotaļas, dejas, ehdeenus, darbus u. t. t., ar wahrdu sakot wisu, kas ween uf swehtkeem un winu swineschanu sihmejas, un to darischu kalendara kahrtibâ no Jaungada deenas eesahkot. Tadehļ luhdsu man tahdas pasneegt lihdf nahkoscha (1894.) gada aprila mehnesim par Jaungada, Swaigsnes, Tenisa, Mahras-, Swetschu deenam, Meteni, Pelnu, Gertrutas deenam, Gaweni, Puhpolu swehtdeenu, Leelo Zeturtdeenu un Peektdeenu, Leeldeenam, Jurgeem u. t. t., tad kuras ir gadâ laimigàs un nelaimigàs deenas? kadehļ tahdas? ko eewehro sewischki katrâ nedeļas deenâ? ko pawasarî, wasarâ, rudenî, seemâ, ko wezâ, jaunâ un zitôs mehnescha greeschôs, ko rihtâ, deenâ, wakarâ, naktî un tà tahlak.

Jautajeenus par swehtkeem atradis E. Woltera wadibâ sastahdità un no Jelgawas Latweeschu Beedribas Rakstneezibas Nodaļas isdotâ „programmâ tautas gara mantu krahjejeem" un „Deenas Lapas" etnografiskâ peelikumâ 1892., kurôs ari (1891. 1892.) par teem paraugi usejami. Wehl paraugi atrodas: a) E. Woltera „materialôs" par Witebskas Latweescheem; b) Jelgawas Latw. Beedribas Rakstneezibas Nodaļas isdotâ „rakstu krahjuma" II. daļâ; c) Rigas Latweeschu Beedribas Sinibu Komisijas „rakstu krahjumu" IV. daļâ. Schee jautajumi un paraugi ļoti sekmès daschadas sinas par swehtkeem u. t. t. atrast un usrakstit.

„Pagatnes Atminu" otrâ krahjumâ eeweetoschu un sakoposchu daschadas sinas: a) par sen senajàm deewibam, kà par Deewu, Pehrkoni, Laimi, Kahrtu, Dehkļu u. t. t., par daschadeem kustonu swehtitajeem, sargatajeem, kà Tenisu, Uhsinu, Mahrschawinu (Mahri) u. t. t.; par daschadàm mahtem, kà lauka-, mescha-, mahjas-, wehja- un zitàm mahtem; par sauli, saules meitam, deewa dehleem, mehnesi, swaigsnem, Jumi u. t. t., par swehtàm weetam, kokeem, akmineem, grahmatam u. t. t.; b) par miruschu dwehselem un daschadeem gareem, kà weleem, spokeem, kehmeem, welneem, engeleem, mahju-, lauku-, uhdens-, mescha- un ziteem gareem; c) par daschadàm teiksmainàm buhtem, kà puhkeem, raganam, spihganam, laumam, wadatajeem, naudas sargeem, razejeem, leetuweneem, weesuleem, weesuku gahjejeem u. t. t.; d) par nedabiskeem waj pahrdabiskeem zilwekeem, kà milscheem, pundureem (ihstscheem), sumpurneem, Waraus ļaudim, wilkatam, mescha zilwekeem u. t. t.; e) par waroneem, bahrineem, laupitajeem, sagleem — un ari weenkahrschakeem zilwekeem; f) par wisadeem sinteneekeem, kà burwjeem, burwenem (raganam), nozilu neschlawu nehsatajeem, aitu zirpejeem, garu sauzejeem, ugunsdsehsajeem, paregoneem, sihlneekeem, kahrschu lizejeem, ehrstem, wahrdotajeem, puhschkotajeem, ragotajeem, skaugeem, sawetajeem u. t. t.

„Pagatnes Atminu" treschâ krahjumâ eekahrtoschu tàpat daschadas sinas: a) par muhsu tautu, par apkahrtejàm tautam, kahda mums ar tàm satiksme, — protams tik daudf, zik man buhs materialu eekrahjees; b) par zilweku un wina lozekleem, kà galwu, gihmi, rokam, kahjam u. t. t; c) kristibu eeraschas; d) kahsu eeraschas; e) behru eeraschas; f) zitu godu eeraschas, kà dsimuma-, wahrdu deenâs u. z.

„Pagatnes Atminu" turpmakeem krahjumeem krahju daschadas atminas par zilweku kahrtam, radneezibu, dsihwes wihsi un nodarboschanos, tautas ehdeenus un dsehreenus, apgehrbu, par ehkam un to peederumeem, daschadàm leetam, tautas ahrstneezibu, par dabu, semkopibu, dahrskopibu, kustoneem, putneem, siwim, abineekeem, kukaineem, tahrpeem, stahdeem, akmeneem, tautas sihlneezibu, paregoschanu, laika paregoschanu, sapnus un winu isstahstischanu. Wehl turpmakeem krahjumeem krahju tautas dseesmas, parunas, isrunas, mihklas, teikas, pasakas, nostahstus, rotaļas, dejas, senatnes atleekas (arkeologija), geografiskas, wehsturiskas, antropologiskas sinas, tautas musiku, musikas rihkus, meldinus, walodas druskas, isloksnes, paradumu teesibas, zeļojumu un zitas atminas.

Peesuhtijumus wehlos sanemt tahdâ formatâ, kahdas ir weenkahrschas rakstamas burtnizas, tà 4 lapas no rakstama papira loksnes wisas puses aprakstitas, tikai katru lapas puses kreiso malu, kahdu zollu platumâ neaprakstit, kur man numurus usrakstit, eeweetojot sawôs krahjumôs, lai nahkameem laikeem waretu usglabat.

Man materialus peesuhtot luhdsu katru reisi usdot pilnigu wahrdu, adresi, jo gadas, ka daschureis wajaga par weenu, otru leetu wairak aptaujatees. Wehlak domaju sastahdit krahjumu, kurâ usrakstischu sawu paligu, lihdsstrahdneeku, ihsus dsihwes gahjumus. Tadehļ luhdsu man pasinot katra krahjeja — eesuhtitaja dsimschanas weetu, gadu un deenu kà ari ihsi aisrahdit, kur isglihtibu smehlees, kahds amats, stahwoklis dsihwê, kur dsihwojis u. t. t. Tàpat luhdsu, sakrahteem materialeem peesihmet, kur katra leeta smelta, kurâ gubernâ, aprinkî, pagastâ, waj no grahmatam jeb laikraksteem, isgreestàm, israkstitàm sinam usdot awota, kur smelti.

Eesahku gruhtu, daudf laika un isdewumu pagehrejoschu darbu. Pee scha man wajaga daudf paligu, talzeneeku, lihdsstrahdneeku, padoma deweju un leetas weizinataju, daudf palihdsigu roku un usmudinoschu wahrdu un padomu, lai daudf, jo daudf Latweeschu tautas garu mantu, pagatnes atminu sakrahtu, lai wisas pareisi weenkop sakopotas waretu tautâ suhtit, lai dabutu ari materialisku pabalstu tàs apstrahdat un isdot. Tadehļ mihli jo mihli usaizinaju un luhdsu wisus, kam ween drukati un nedrukati materiali pee rokas, gan priwatpersonas, zeenijamos uszihtigos kreetnos strahdneekus Latwju tautas labâ, kreetnos tautas dehlus, daiłàs, laipnàs tautu meitas, gan beedribas, gan laikrakstu redakzijas, gan grahmatu isdewejus, apgahdatajus man wisadus etnografiskus materialus par Latwju tautu bes maksas jeb atlihdsibas pasneegt un ja drukatos materialus man naw tà eespehjams peesuhtit, tad wismasak aisrahdit, kur tahdi atrodami, man atlauju dot, ka waru wisus drukatus materialus, kuri buhtu eeweetojami manôs krahjumôs, tos tur wisus eerakstit. Man weenam ween raknajotees pa grahmatam un laikraksteem waretu daschs kodoligs grauds, krahschņs seeds pasust, kursch kà dahrga pehrle puschkotu manus krahjumus, kursch no swara buhtu Latweeschu tautas tagadejeem un turpmakajeem pehtneekeem.

Wispirms wehletos, lai schahdas sinas wiseem spehkeem tiktu krahtas un man drihsumâ peesuhtitas pirmam un tad turpmakeem krahjumeem, lai tos waretu wajadsigàs weetâs laikâ eekahrtot.

Lai schee krahjumi jo dischcni, kreetni buhtu, tad eesim pee scha darba roku rokâs nepeekuhstoschi, nenogurstoschi. Tad padarisim darbu, par ko paschi strahdneeki, krahjeji un ari wisi Latweeschu tautas mihlotaji un labwehli nopreezasees un no ka warès turpmakee strahdneeki etnografisku ehku usbuhwet par Latweescheem, gan muhsu walodâ, gan zitâs walodâs. Kopoteem spehkeem suhtisim tautâ etnografiskus materialus puhrâ sakopotus, no kureenes pa graudineem sanehmàm.

Zitas zeen. laikrakstu redakzijas Widsemê un Kursemê laipni luhdsu scho „pasinojumu un luhgumu tautas draugeem" usnemt sawâs godajamâs awisês un tà manu nodomatu darbu weizinat paschâ wina sahkumâ.

Mana adrese: Skolotajam D. Ozolinam. Jaunroses skolâ, Widsemê, чр. ст. Роменскальнъ.

D. Ozoliņš.

---

schi gadusimtena sahkumâ tagad wispahrigi atsihto gletscheru jeb ledus teoriju. Bet kà scho teoriju usnehma toreisejee sinatneeki? Teem nenahza ne prahtâ ledus teoriju atsiht, waj masakais pahrbaudit. Wenetzu issmehja, wina genialo ideju nosauza par traki jozigu eedomu, par tukscheem murgeem. Lai galigi peerahdītu Wenetza teorijas neleetigumu, tad aisrahdija uf to, ka Wenetzs jau esot ari tikai inscheneers un nepeederot pee geologu zunftes, jeb kà sinatnisti saka, esot tikai diletants un ne spezialists. Tikai rahmitinam sinatneekeem atdarijàs azis un tikai rahmitinam tee sahka eeraudsit tahdas rokam taustamas leetas, kà peem. mineto bluku asàs kantis, kuras tatschu buhtu nolausitas, nodeldetas, ja blukis buhtu tahdu gabalu no uhdens welts. Tagad uf gletscheru teoriju dibinas wisa geologija un warenàs straumes, pa kuràm weenigi autoritaschu nesti peldeja warenee klints bluki, galigi pasuduschas un isschuwuschas. Pat Scharpentjè (Charpentier), kas no 41. gada sahkot tik dedsigi strahdaja schis ledus teorijas isplatischanas labâ, ka winam daudsi peeschkir tàs atradeja godu, pat Scharpentjè bija gandrihs 20 gadus Wenetza sihws pretineeks. Pat tagad wehl Wenetza nopelni tik retam pasihstami. Tik pamatigi tas noklusets. Par peem. Ernsts Hekels (Haeckel) nemaf nepasihst Wenetza un nosauz Schimperu par ledus teorijas atradeju. No schi un no Scharpentjè Agassigs to esot aisnehmees, tà mums Hekels stahsta sawâ grahmatâ par pasaules raschanos (Natürliche Schöpfungsgeschichte pag. 56). Ka Hekels tihschâ prahtâ neatrahwa Wenetzam peenahkoschos atradeja godu, par to naw ko schaubitees; un ja winsch to peeschkihra zitam, tad tas mums gaischi peerahda, ka toreisejeem dogmas sargeem pilnigi laimejees nokluset jauno wiltus praweeti.

Franzusis Peyssonels pirmais usdroschinajàs apgalwot, ka korali ne-esot ihsti akmeni, ne-esot ari kokam lihdsigi stahdi ar misu, grebsdeem u. t. t. un ka pa laikam issteepuschees taustekli ne-esot scho juhras koku seedi. Dibinadamees uf usmanigu apluhkoschanu winsch turpreti apgalwoja, ka korali esot dsihwi kustoni un koralu koki esot winu kalkotàs mohjas. Bet lai gan toreisejo autoritaschu domas schinî jautajumâ schkihràs, tà ka daschi koralus tureja par kokeem, ziti par akmeneem, tad tomehr wisi bija tanî sinâ weenis prahtis, ka Peyssonella sinojums dibinotees waj nu weenkahrschi uf fantasiju, waj ari uf pawirschu apluhkojumu. Lai kà buhdams, muhsu zeenijamee sinatneeki bija tik laipni un apklahja jauno atradumu ar kluſu zeeschanas mehteli. Kad Parises akademija usdewa slawenajam Reomiram (Reaumur) — tam pascham, kas konstruejis pee mums leetotus termometrus — eesneegt sihkaku referatu par Peyssonela pehtijumeem, tad schis goda wihrs tureja par labako, neminet atklahti Peyssonela wahrda, lai neapgahnitu zitadi deesgan eewehrojamâ un zeenitâ dabas pehtneeka slawu. Reomirs pats bija pahrleezinats, ka korali tikai no ahreenes esot koki, bet eekschâ tee esot akmeni. Tikai rahmitinam, pehz tam kad Anglu sinatneeki atsina ka Peyssonelam taisniba, tikai tad Frantschi maf pa masam usnehma jauno pateesibu. (Turpmak wehl.)

No eekschsemes.

a) Waldibas leetas.

Wisaugstakà pawehle atteezoschàs uf Schihdeem. „Waldibas Wehstnescha" 258. numurâ sch. g. issludinata Wisaugstakà pawehle, kas atteezas uf atweeglinajumeem, kuri eewehrojami Schihdus aisraidot no tahdeem apgabaleem, kur teem pehz likuma naw brihw dsihwot uf apgabaleem, kur tee peeder. Eekschleetu ministrs gribedams papildinat sawu 1893. g. 14. janwarî islaisto zirkularu, wispadewigaki isluhdsees Wina Majestates Keisara Wisaugstako atlauju gubernatoreem un apgabalu preekschneekeem un sewischki Widsemes un Kursemes gubernatoreem atlaut leetot sekoschus atweeglinajumu nosazijumus:

1) Galigais terminsch, lihdf kuram Schihdi aisraidami uf winu pehz likuma peederigeem apgabaleem teek pagarinats lihdf 1894. gada 1. junijam, lihdf kuram laikam ari nedrihkst ar spaidu lihdsekļu palihdsibu aisraidit tahdas personas, kuras luhdf, lai tàm usturas laiku wehl pagarinatu, waj kas min. zirkularâ nosazitâ laikâ naw aisgahjuschas.

2) Gubernatoreem atlauts no eekschleetu ministra luhgt jaunu terminu pahreeschanai uf likumigo dsihwes weetu tahdeem Schihdeem waj weselàm Schihdu gimenem, kuras no teesas neapwainotas un kuru mantas stahwoklis waj teesibas ar weetejeem kristigeem eedsihwotajeem naw agraki nokahrtojami, bet schahds terminsch naw dabujams ilgaki kà uf gadu, t. i. lihdf 1895. gada 1. junijam.

3) Isnehmuma atgadijeenôs, sewischki eewehrojameem weetejeem apstakleem pastahwot gubernatori war luhgt ministriju, lai Schihdus atstahj winu lihdsschinejâs dsihwes weetâs lihdf sewischkam zentral waras nolehmumam, kam janoteek likumigâ kahrtibâ — un

4) naw israidamas 70 un wairak gadu wezas personas, kuràm naw gimenes, pee kam par to apgahdaschanu naw jaruhpejas weetejàm draudsem.

Kas atteezas uf Widsemes un Kursemes gubernam, tad par tàm eekschleetu ministrs noteizis sekoscho:

1) Schihdi, kuri schinis gubernâs nometuschees jau preeksch 1880. gada 3. aprili islaistà ministra zirkulara, naw ſoditi, eemantojuschi ihpaschumu waj nodarbojas ar kahdu sewischku amatu un pelnu, kas tos aissarga no wajadsibas greestees pee priwatu personu waj draudschu schehlastibas — atstahjami ar to gimenem winu lihdsschinigâ dsihwes weetâ lihdf zentralàs waras sewischkam nolehmumam, kuram janoteek likumigâ kahrtibâ, pee tam apswerot wispahrigo jautajumu par Schihdeem.

2) Schihdi, kuri nometuschees pehz 1880. gada 3. aprila, aisraidami uf winu likumigàm dsihwes weetam diwu gadu laikâ — un galigi lihdf 1895. gada 1. junijam, pee kam, lai israidischana nenotiktu uf reisi pahrak leelâ mehrâ, schee nosazijumi jaispilda maf pamasam daschadôs terminôs, israidot uf reisi ne wairak kà 25% no wiseem israidameem Schihdeem, pee kam nahkoschais waj wistahlakais terminsch gubernatoreem janosaka eewehrojot israidamâ mantas, gimenes un zitus weetejos apstakļus.

3) Sewischki eewehrojamôs atgadijeenôs gubernatoram atlauts luhgt ministriju, lai pirmâ punktâ minetos atweeglinajumus ari dotu otràs kategorijas jeb schkiras personam, kuras no teesas naw ſoditas un kuru darbiba noderiga weetejai tirdsneezibai waj ruhpneezibai; — un

4) nolehmums par 70 waj wairak gadu wezàm personam, kuràm naw gimenes — atteezas ari uf Widsemi un Kursemi.

Wina Majestate Keisars schos nosazijumus Wisaugstaki apstiprinajis 1893. gada 21. julijâ.

Raunas mahzitaja muischas, Lises un Raunas pils pagasti saweenoti weenâ sem nosaukuma „Raunas pils pagasts". (W. G. A.)

Paaugstinati: Widsemes gubernas statistiskàs komitejas sekretara weetas ispildītajs, gubernas sekretars Wiktors Fogels par kolegiju sekretaru, Widsemes gubernatora kanzelists Arturs von Brakels par kolegiju registratoru, Zehsu pilsehtas ahrsts Dr. med. Ernsts Kiwulis par kolegiju asesoru, Rigas zeetumu slimnizas ahrsts Nikolajs Jakowlews par titular padomneeku un Widsemes wispahrigàs aisgahdneezibas ahrsts Wladislaws Osendowskis tàpat par titular-padomneeku. (W. G. A.)

Par teesas pristawa amata ispildītaju pee Leepajas apgabala teesas eezelts Nikolajs Alakritskis. (K. G. A.)

Par IV. schkiras eeredni- eezelts Elejas pasta-telegrafa kantori Alfreds Sparinsch. (K. G. A.)

Wilstinu un Kokneses pagasti saweenoti weenâ sem nosaukuma Kokneses pagasts.

Rigas 4. eezirkna teesas ismekletaja weetas ispildītajs Kistinews eezelts par prokurora beedri pee Kamenez-Podolskas apgabala teesas. (W. W.)

Lisumas sawstarpigàs ugunsapdroschinaschanas beedribas statuti no eekschleetu ministra apstiprinati.

Kursemes gubernators lizis issazit pateizibu par krona nodokļu peedsihschanu: Dschuhkstes pagasta wezakajam Siwertam un Laschu pagasta wezakajam — un rakstuwedejam Kuptschem.

b) Baltijas notikumi.

No Bolderajas. Bolderajas dsihwe rit tik lehni un netrauzeti uf preekschu, ka pateesi ir loti gruhti ko jaunu un wispahr eewehrojamu atrast, kas buhtu eeweetojams laikrakstu slejâs. Muhsu weenigà eewehrojamakà leeta ir un paleek — schuhposchana, bet par scho preekschmetu jau ir tik daudf rakstits, ka tas, kà lasitajeem, tà ari pascheem Bolderajeescheem buhs jau apnizis. Bet ir gan eewehrojama schi schuhposchana pee mums! Ap to grosas wisas muhsu

sarunas, schuhpojot top ismakfatas algas kugu strahdneekeem un noslehgti wisi wajadsigee lihgumi un norunas. Krogâ juhs atradiseet wezus un jaunus, wezakus un behrnus — wisi, wisi dser bes sawa mehra un sawa rehkina (mehrus un rehkinus pahrsina krodsineeks.) Un wajag' ar' schuhpot, jo no ka gan muhsu 4 krogu krodsineeki lai eedsen augstàs nomas, kuras gandrihs wiseem sneedsas lihds 1000 rbl. Ari naudas schejeeneescheem ir deesgan ko schuhpot, jo zik finams, tad no apkohrtnes fabrikam ween isplüst katru mehnesi wairak tuhkstosch rubku, sche nemas lihds ne-eeskaitot uhdens un kugu strahdneeku peknas. Tà tad schimbrihscham muhsu augstakais mehrkis un leelakà leeta ir — schuhposchana. Turpreti eestahschu, kuras masinatu scho garu un meesu samaitajoscho launumu, naw itin nekahdu. Ir gan ugunsdsehseju beedriba, bet to, statutu nepilniguma dehl, wispahrejas attihstibas leetà itin neko newar darit. Ta aprobeschojas weenigi ar to, ka reises 3—4 sanahk par gadu kopâ, aplaista apkahrtejo mahju jumtus ar uhdeni un tad ari steigschus ween keras pee sawas paschu eekscheenes skaloschanas ar „rudsiti" un „meesiti." Pateesibai godu dodot waretu wehl peesihmet, ka minetà beedriba notur ari wehl diwas balles, weenu „salumòs" un otru „Amerikas" weesnizà. — Weenigais, par kuru kaut ko teizamu dsird un reds, — ir Bolderajas-Ustj-Dwinskas jaukts koris, kursch neapnizis puhlejas, lai jele ko nebuht daritu wispahrejà labà. Tà 8. augustà schejeenes luteranu basnizà no schi pascha tapa isrihkots garigs konzerts, kura atlikuma weena puse nahza basnizai un otra publiskai bibliotekai par labu. No eenahkuschàs sumas 84 rbl. 84 kap., — basnizà tapa paplaschinats ehrgeku koris un biblioteka — papildinata ar kahdeem 50 sehjumeem, tà ka tagad tani ir lihds 150 sehjumu daschadu romanu, stahstu un sinisku rakstu, no kureenes tos katris war dabut lasit. (Lasischana maksà 1 rbl. par gadu un 20 kap. par mehnesi.) Tagad min. koris nopeetni gatawojas, lai deewkalposchanu puschkotu: aisgahjuscho draugu swehtdeenà, seemas swehtkòs un weza gada wakarà, pee eglites, kuru muhsu draudses mahzitajs ir nodomajis dedsinat sawas draudses behrneem. — Wisu pehdigo laiku schejeeneeschu prahtus darbinaja muhsu mahzitaja pastahwigàs dsihwes weetas jautajeens. Bolderajeeschi un Ustj-Dwinskeeschi, pamatodamees uz to, ka sche dsihwo draudses leelakà daka, — gribeja iskarot mahzitaja dsihwes weetu sche Bolderajà, jo bija jau par weetu isluhguschees (ap 6 puhraweetas), bet — — bet, kas patureja wirsroku, bija Mihlgrahweeschi, bet jau ne Bolderajeeschi. Scho kildas leetu uz konwenta isspreeduschi itin brohligi: Bolderajeeschi itin weenkahrschi atteikuschees no sawàm teesibam. Schi sina toti nepatihkami pahrsteidsa schejeeneeschus, kuri ar nepazeetibu bija gaidijuschi pawisam uz otradu isnahkumu, jo Bolderajeescheem ir tatschu gandrihs diwreis tikdaudz balsu konwentà, kà Mihlgrahweescheem. Bet ko tur nu lai dara!? Tà tas ir bijis, ir un buhs arweenu uz preekschu, ka stiprakais un — galwenakais — energiskais arweenu nem wirsroku. Schehl tikai, ka wisai draudsei (kas schaipus upes dsihwo) jazeesch daschu dehl! — Jau no augusta mehnescha sche pee mums sahk nopeetni gatawotees uz pahrtikas beedribas nodibinaschanu. Schimbrihscham ir jau pahrak par 60 beedru parakstijuschees. Pee schis leetas eewehrojams ir tas, ka schejeeneeschi schahdu beedribu usnem deesgan wehsi, kaut gan ta schejeeneeschcem buhtu tikai par swehtibu, jo tàs dewise ir: labu un pehz eespehjas lehtu prezi peegahdat saweem beedreem. Atrauschanàs eemeslis, kà jau wisàs zitàs leetàs, tà ari schini, ir meklejams muhsu neattihstibà. Muhsu gara kuhtriba un glehwuliba mums ir wisur zelà. Ja, kad gatawotos jaunu krogu taisit, tà dsird atbildam, tad, protams, ari es sawu rublischu neschehlotu, — buhtu tatschu weetina, kur wakaròs aiseet, bet schahdàs tahdàs beedribàs sawu naudu eegruhst, — to tik ween ne. Gan, ja buhs nauda keschà, tad es kaut kurà weenà nopirkschu, kas man buhs wajadsigs. Protama leeta, kur wehl schahdu tumsibas laiku usskati peemahjo, tur katrai leetai, katram usnehmumam jau paschà dihgli janonihkst un janosmok. Ja, preeksch mums deesgan behdigi! —re—

No Kalna muischas (Walkas apr.). Nesen atpakal Kalna muischà ee-eedams satiku masu meiteni — wareja buht 3—4 gadus weza, kura mani satikdama peeklahjigi sweizinaja. Pehz apgehrba raugotees, schi meitene bija kalpu behrns, bet kur gan wina bija schahdu peeklahjigu usweschanos mahzijusees? Tà ka par scho maso meiteni preezajos, tad scho atgadijumu pastahstiju ari sawam zela beedram, kuram Kalna muischas apstakli bija tuwaki pasihstami un no wina tad dabuju sinat, ka Kalna muischà atrodas pawisam sewischka eestahde, kahda gan reti zitur buhs atrodama. Kalna muischas ihpaschneeze preeksch diwi gadeem eerihkojuse „behrnu dahrsu" preeksch muischus kalpu behrneem. Preeksch scha noluhka wina algo un peenehmuse no Rigas weenu „schehlsirdigo mahsu" kura bes tam wehl slimneekus un nabagus apgahdà un apkopj. Behrnu dahrs ir eerihkots sewischkà mahjà, kurà teek usnemti 3—7 gadus wezi kalpu behrni. Behrneem pehz wezuma raugotees pasneedz daschadas mahzibas. Tà leelakee puikas teek mahziti kurwischus piht u. t. t., meitenes atkal roku darbòs. Masineem turpreti ir letti un daschadas spehles leetas preeksch nodarboschanàs. Lai masino gara spehki netiktu par daudz nodarbinati, tad ir ari sawas gukamas stundas deenà, kurâs masinee atpuhschas ik katris sawà, preeksch tam eerihkotà gultinà. Seemas swehtkòs schis behrnu pulzinsch teekot bagatigi apdahwinats. Teescham swehtigs mihlestibas darbs! Kaut schis teizamais darbs daudseem kà ar neisdsehschameem burteem sirdi rakstitu: „Ej un dari tu aridsan tàpat!"

Tonis.

No Tirsas pagasta. Pehz kahda padarita nopeetnaka darba mehs juhtamees preezigi, atrasdami, ka darbs labi isdarits; bet wehl wairak mehs preezajamees, ja ari ziti atsihst muhsu darba derigumu un mums to apleezina. Tà jo preezigs wareja justees schejeenes pagasta rakstuwedejs, Drulle kgs, nowembra sahkumà sch. g. sawus 25 gadu amata swehtkus swinedams. Nespehju wina 25 gadu darbibu tuwaki zildinat, tikai ihsumà peeminu, ka winsch scho gadu simtena zetorksni kà pat stahwigs rakstuwedis sawà arodà loti uszihtigi un preekschsihmigi strahdajis. Leelako daku no scha laika tas ir kalpojis Tirsas pagastam, pee kam reisê winsch ispilda wairakus gadus ari Golgowskas pagasta rakstuwedeja amatu un ir no preekschneezibas atsihts par uszihtigu, ustizamu un wisadà sinà kreetnu darbineeku sawà darba laukà. Ne masak atsinibas un zeenibas Drulle kgm peeschkir ari papasti, kurôs winsch ir darbojees no jaunibas un kurôs tagad darbojas, kà ari wina amata beedri, no kureem tas dascham labam ar padomeem un pamahzibam daudzreis ispalihdsejis. Tadehl toti noschehlojami, ka, tàpat no Tirsas, kà no Golgowskas pagastu puses, nesinaschanas dehl, nebija tuwakas peedalischanàs pee wina amata swehtkeem. Nowehlu tam wehl jo ilgi, tàpat kà lihds schim, strahdat sawà darba laukà! Jk.

No Dschuhkstes. Muhsu Semkopibas beedriba plaukst ar katru deenu plaschumà. Nupat teek pahrdotawa paplaschinata zaur drehbju pretschu eegahdaschanu. Gruhti gan buhtu nahzees beedribai sadabut lihds 4000 rbl. prahwo kapitalu, ar ko schis prezes sapirkt, bet te nahza kahda tauteescha wehligà roka palihgà. Wissendorfs — muhsu pasihstamais zensonis — apnehmàs uz sawa wahrda apgahdat preeksch weikala schis prezes, tà ka tagad Semkopibas beedr. eespehjams prezes dabut neaprobeschotà mehrà uz 6 mehneschu nomaksu. Par schahdeem muhsu tauteescha darbeem atleek tikai nopreezatees un winam par to pateiktees. Seema Dschuhksteneekeem jo sahpigi sajuhtama, tamdehl ka truhkstoschu telpu dehl naw eespehjams neweenu isrihkojumu sarihkot. Pehdejo reisi schoruden schejeeneeschi dabuja gan kaut ko baudit, kas wisur naw baudams. Gan beidsamôs gadôs uz lauleem sahk it wisur teatrus rihkot, bet ko tur baudam, tas ir loti mas. Turpreti man jaleezina, ka Dschuhkstes teatri apmeerinats noskatitos pat tahds, kas eeradis ko labaku baudit. Jt ihpaschi djeedaschanas sinà Dschuhksteneeki ir augstu stahwokli sasneeguschi. Un par to mums japateizas muhsu draudses skolotajam Weidemana kgam. No tagadejàs paaudses gan Dschuhksteneeki rets buhs, kas newarès dseedat: „dseedot dsimu, dseedot augu, — dseedot muhschu nodsihwoju." Sav.

No Jelgawas. Bijuschais Kursemes gubernas rentmeistars walstspadomneeks F. Gruners 19. nowembri nomiris.

c) **No zitàm Kreewijas pusem.**

Isglihtibas stahwoklis deenastà. „Pet. Wed." dsirdejuse, ka finantschu ministris schinis deenàs pagehreschot sinas par walsts bankas eerednu isglihtibas stahwokli. Finantschu ministra pasihstamais zirkulars par to personu wairak eewehroschanu, kuràm augstaka isglihtiba, ir jau walsts bankà isleetots: uz brihwajàm weetam bankà bija peeteikuschàs wairak personas, kuras nebija baudijuschas widejo un augstako mahzibas eestahschu isglihtibu, bet netika peenemtas.

Peterburga. Wisaugstaki apstiprinati: Astrakanas biskaps Pawels par Pensas biskapu, Pensas biskaps Mitrofans par Astrakanas biskapu, Gdowas biskaps Nikolajs par Saratowas biskapu, Narwas biskaps Nikanda par Peterburgas jeparkijas wikaru un Kirilowas biskaps Nasarijs par Gdowas biskapu, kà otrais Peterburgas jeparkijas wikars.

— Bucharas emira dehls 21. nowembri pasneedsa Wina Keisariskai Majestatei un Wina Keisariskai Augstibai Leelkunsam Tronamantneekam no emira atsuhtitàs Bucharas kronu ordena brilljantu insignijas. (R. P. P. A.)

„Wald. Wehstn." issludina Wisaugstaku pawehli, ka kronis nem sawà pahrwaldibà wisus dselsszelus, kas peeder „Leelajai Kreewu dselsszelu sabeedribai. Dselsszela sanemschana krona rokàs notikschot 1894. g. 1. janwarî.

Walstspadomè apspreedischot jautajumu, kà semneeku seme newar tapt par zitu kahrtu peederigo ihpaschumu. (Nowosti.)

Walstsbanka un zitas bankas uz labibu lihds 16. now. aisdewuschas 14,228,000 rbl.

Maskawas uniwersitatei dahwinati no fabrikanta Pawlowa 230,000 rbl.

„Waldibas Wehstnescha" (Nr. 257) koleras sinas.

						fasl.	nom.
Baku	gubernà	no	31. okt.	— 6.	now.	25	16
Warschawas	„	„	31. „	— 6.	„	5	4
Jelisawetpoles	„	„	31. „	— 6.	„	1	1
Kownas	gubernà	no	7.	—13.	now.	28	18
Kostromas	„	„	23. okt.	—13.	„	4	3
Kurskas	„	„	31. „	— 6.	„	37	11
Kutaïsas	„	„	1.	— 8.	„	1	1
Widsemes	„	„	7.	—13.	„	3	2
Lublinas	„	„	31. okt.	— 6.	„	8	4
Minskas	„	„	7.	—13.	„	11	7
Maskawas	„	„	31. okt.	—13.	„	4	2
Olonezas	„	„	24. „	— 6.	„	1	2
Orlas	„	„	2.	—13.	„	46	18
Podolijas	„	„	30. okt.	— 6.	„	129	65
Poltawas	„	„	7.	—13.	„	3	—
Rasanas	„	„	31. okt.	— 6.	„	5	2
Peterburgas pilsehtâ		„	7.	—13.	„	9	2
Smolenskas	gubernâ	„	7.	—13.	„	3	—
Sediezas	„	„	7.	—13.	„	7	4
Harkowas	„	„	7.	—13.	„	6	4
Kersonas	„	„	7.	—13.	„	37	10
Donas Kasaku apg.		„	10.	—16.	„	25	18
Kubanas	„	„	21. okt.	—15.	„	58	32
Terekas	„	„		13.	„		1
Urala	„	„	31. okt.	— 6.	„	1	1
Peterburgas pilsehtâ		„	16.	—18.	„	13	7
Kronschtatê		„	7.	—13.	„	1	1

No Kalnina zeema, Usas gubernâ. Nesen sche pasuda schejeenes tirgotaja Reischa dehls no Usas uz mahju nahkot. Tà ka tagad jau (kad schis rindinas rakstu) ir pagahjuschas diwas nedelas, tad domajams, ka tam buhs usbrukuse kahda nelaime. Pehz lauschu stahstijuma tas redsets tajà deenà zaur Tataru sahdschu, 4 werstes no mahjas isejot. No apkahrtejàm sahdscham ap 200 zilweku apkahrtni ismekleja, bet bes kahdeem panahkumeem. Tà ka pasuduschajam naudas bijis lihds 80 rbl. klaht, tad zelas aisdomas, ka tas tizis nogalinats. Pazaripz.

No Rigas.

Rigas Latw. teatris. Treschdeen, 24. now., uz Rigas Latw. beedr. skatuwes israhdija pirmo reisi kahdu jaunu behdu lugu (5 zehleenôs) „Nauda" no Purinu Klàwa. Publikas bija eeradees deesgan mas. Kopspehle schoreis deenschehl nenoriteja tà, kà waretu wehletees. Akteeri gan wiseem spehkeem zentàs ispildit sawu peenahkumu, bet tomehr wareja nomanit, ka tee, ar reteem isnehmumeem, sawas lomas nebija peenahzigi eestudejuschi un sapratuschi. Bet wineem par apmeerinajumu war sazit, ka daschu personu raksturi min. lugà un pat tàs waronis Juris Wihtols gruhti isskaidrojami, tadehl ka tee tumschi un nepsikologisti tehloti un waj tapehz kahds brihnums, ka ari akteereem nebija lahgà weizees ar winu ispraschanu. Sihkaku un pamatigaku kritiku par lugu (no muhsu eezeenità kritika Teodora) pasneegsim nahkoschà numurà.

Wiltota nauda! Kà „Düna-Ztg." raksta, tad Rigà pamaniti wiltoti 10 rbl. gabali, kuri esot tik isweizigi pakaltaisiti, ka tos nahkotees gruhti pasiht, tadehl daram muhsu zeen. lasitajus uz to usmanigus, lai labi apskata 10 rbl. gabalus, pirms tos sanem. — Ari Kijewà maniti ihsti daudz wiltotu 10 rbl. gabalu.

Kahds Mahrtinu draudses lozeklis mirdams nowehlejis weetejai basnizai 600 rbl. pulkstena (stundena) eegahdaschanai. Draudse war par scho laipno wehlibu mihlajam aisgahjejam sirsnigi pateiktees. (D. L.)

Jelgawas Ahrrigas feschas nama usraugs W. Tjupins slimibas dehl uz pascha luhguma atlaists no amata.

Atrasts behrna lihkis. 22. nowembri atrada Dsirnawu eelà dreepju fabrikas ehkas tuwumà seeweschu dsimuma jaunpeedsimuscha behrna lihki, kursch nodots usschkehrschanas kambarim. Teek westa ismeklescha na.

Laupischana un apzeetinaschana. 20. now. usbruka pulkst. 11. wakarà tschetri nepasihstami zilweki Grahwju un Akmenu eelas stuhri, garamejoscham atwakinatam saldatam Miketam Braueram, nolaupija winam kabatas grahmatu ar 35 rbl. skaidrà naudà un aisbehga. Zaur peesteiguscheem gorodowojeem un aplaupito paschu, apzeetinaja Akmenu eelà weenu no laupitajeem, bet sagto naudu pee wina neatrada.

Sahdsiba. Stabu eelà Nr. 54 dsihwojoschais Georgs Finke usrahdija polizijai, ka tam 20. nowembri issagtos is wina dsihwokla ar pakaltaisitu atslehgu palihdsibu subraba leetas un 12 rbl. skaidrà naudà, kopà 100 rbl. wehrtibà. (R. P. P. A.)

Teesu leetu nodala.

Par sasischanu. Anna Swillis schehlojàs par Mikeli Skreiju pee Olaines pagasta teesas, ka pehdejais winu sasitis. Skreija par wainigu neatsinàs. Leezineeks Frizis Sihds apleezinaja: ka winsch ne-esot redsejis, kas Annu Swillis sitis, bet tikai redsejis, ka wina isskrehjuse is istabas un saukusi, lai glahbj. Mute winai bijuse ar asinim. — Leez. Matilda Freiman (16 g. weza, ne-eeswehtita): ka wina redsejuse, ka Mikelis Skreija sitis Annu Swillis. — Leez. Jehkabs Bilderts (12 g. wezs) — winsch ne-esot redsejis, ka Mikelis Skreija buhtu sitis Annu Swillis, bet gan to, ka Mikela Skreijas meita pluhkusi Annu Swillis aiz mateem. — Leez. Anna Lapsa (10. g. weza) wina redsejuse, ka Mikelis Skreija sitis Annu Swillis. — Pagasta teesa attaisnoja Mikeli Skreiju. Attaisnoschanas motiwi bija: ka leezineeks Frizis Sihds newarejis apleezinat, ka Skreija buhtu Annu Swillis sitis un ka uz abu masgadigo leezineeku leezibam naw nekahds swars leekams.

Pagasta teesas spreedumu pahrsuhdsedama, Anna Swillis aisrahdija, ka tant deenà, kad Skreija winu sasitis, neweena nebijis mahjà, isnemot behrnus; pagasta teesa ne-esot eewehrojuse ahrsta Dr. Weinberga kga apleezibu, kurà apleezinats, ka wina bijuse eewainota. Beigàs winas luhgums bija: noklauschinat leezineeku Frizi Sihdu sem swehrasta, atzelt pag. teesas spreedumu, sodit Mikeli Skreiju likumigi, kà ari peespreest winai par labu no Skreijas 5 rbl. par ahrsteschanos. — Leez. Sihds, noswehrinats, starp zitu apleezinaja: ka Skreija winam sazijis, ka winsch esot Annu Swillis sitis. — I. Rigas semneeku wirsteesa, dibinajotees uz Sihda leezibu un uz to, ka nepilngadigu leezineeku leezibas wisadà sinà ir no swara un ir eewehrojamas, — atzeldama pirmàs instanzes spreedumu, nospreeda Miketam Skreijam 3 deenas aresta un bes tam winam jamaksà Annai Swillis 5 rbl. par ahrsteschanos un leezineekam Sihdam 1 rbl. 50 kap. zela naudas. Kr. Virszemneeks.

Grahmatu galds.

Redakzijai peesuhtitas schahdas jaunas grahmatas:

Stahsti no Purinu Klàwa. Jelgawà. H. J. Drawin-Drawneeka generalkomisijà. 1893.

Mahzibas wehstules (9. wehstule) par Kreewu waloda preeksch paschmahzischanàs, pehz Tusena-Langenscheidta metodes no prof. Wasjemonowa un Dr. Th. Helmhorsta. J. Drawneeka isdotas. H. J. Drawin-Drawneeka apgahdibà Jelgawà.

Latweeschu attihstibas solis no 1848. lihds 1875. g. Sarakstijis Augusts Deglaws. Rigà, 1893. J. Brigadera un F. Gelina generalkomisijà.

Sirga un gows wezuma noteikschana lihds ar derigu pamahzibu, kas mums jaeewehro pee scho kustonu eegahdaschanas. Sarakstijis Ed. Sahmels, stud. med. vet. Jelgawà, H. J. Drawin-Drawneeka apgahdibà, 1893.

Is muhsu weesigàs sadsihwes.

Rigas Latw. teatris. Swehtdeen, 28. nowembri 1893. g. „Riga deenà un nakti." Leela dseedaschanas luga 8 nodalàs; latwiski no R. Bodneeka-Jaunsema. Musika no H. Bossenberga. Sahkums pulkst. 7 wakarà.

Pawasara beedr. Swehtdeen, 28. now. sch. g.: Dseesmu wakars un Mahrtinu balle. Sahkums pulkst. 8 wak., beigas pulkst. 4 rihtà.

Jeribas beedribà: (Altonawà). Swehtdeen, 28. nowembri sch. g.: Latwisks teatrs. Uswedis „Wagars," skatu lugu ar dseedaschanu un rotalam is Latweeschu dsihwes, dsimtbuhschanai beidsotees. 3 zehleenôs un 6 ainàs no Straumes Jahna.

Rigas Latw. beedr. Sestdeen, 4. dezembri 1893. g.: Masku balle.

Walesjas wehstules.

A. S . . nam Zehsis. Lai atweeglinatu zeen. „Mahjas Weesa" abonenteem naudas nosuhtischanu, tad ekspedizija labpraht nem pretim 75 kap. ari postmarkàs, tapehz wareet droschi suhtit.

D. Skr. S . . nè. Labi sinojumi mums patihkami, bet winu faraksitajeem ari japrot pareisi rakstit un Jums schai sinà wehl daudz ko darit, lai waretu skaitites par „Mahjas Weesa" pastahwigu korespondentu.

A. nam — St. . kà Juhsu dsejola ne-eespehjam usnemt.

D. O . . nam — Jaun-Rosè. Sirsnigi pateizamees par Juhsu aisrahdijumeem. Ari muhsu domas bija tahdas pat — un tamdehl mehs jau schai sinà bijam spehruschi wajadsigos solus. Noschehlojam, ka Juhsu raksta telpu truhkuma dehl newarejam isteekot parauga numurà.

O. Kr. — Jaun-Gulbenè. Juhsu korespondenzi no L . . banes newaram usnemt. Juhs daudz isteizeet un neka nepeerahdeet. „Mahjas Weests" nepamatotu un nepeerahditu rakstu neusnem. Labak masak isteikt un to paschu masuminu peerahdit, nekà daudz un nepeerahdit. Red.

Deewkalpojumi.

Swehtdeen, 28. nowembri 1893. g.

Jahna basnizà	pulksten	9	mahzitajs	Weyrichs.
„ „	„	2	„	cand. Plutte.
Gertrudes basnizà	„	1/2 10	„	A. Walters.
Jesus basnizà	„	2	„	Bergmanns.
Martin basnizà	„	5	„	Taube.
Trihsweenibas basn.	„	9	„	Fromms.
Pahwila basnizà	„	1/2 9	„	C. Walters.
„ „	„	6	„	C. Walters.
Lutera basnizà	„	1/2 9	„	Paukschens.

Tirgus sinas.

Rigà, 25. nowembri 1893. g.

Zenas schahdas:

Rudsi, Kreewu, 120 mahrz. fm., maksà uz weetas (Rigà) 71 lihds 73 kap. pudà; Kursemes un Widsemes, 120 mahrz. fm., 68 kap. pudà.

Kweeschi, Kreewu, pehz labuma, 80—88 kap. pudà; Kursemes un Widsemes, 125 mahrz. fm., 75—80 kap. pudà.

Meeschi, schahweti, 100 mahrz. fm., 74 kap. pudà; Kursemes, pehz labuma, 62—66 kap. pudà; Kreewu 55— 65 kap.

Ausas, schahwetas, maksà uz weetas (Rigà) 63—64 kap. pudà; Kreewu, 63—75 kap. pudà.

Linsehklas, brahka, 87½%, maksà 138 kap. pudà; stepju sehklas, 87½%, 143 kap. pudà.

Kanepes maksà 125 kap. pudà.

Walkà (Joh. Opa), 22. nowembri 1893.

Rudsi, 118—120 mahrz fm., 75—78 kap. pudà, bruhscha meeschi, 106—110 mahrz. fm., 75—80 kap. pudà, meeschi, 100 lihds 104 mahrz. fm., 65—67 kap. pudà, wasaras kweeschi, 125 lihds 130 mahrz. fm., 75 kap. pudà, seemas kweeschi, 127—130 mahrz. fm., 90 kap. pudà, linsehklas, 87½—95%, 128—140 kap. pudà, ausas 75 mahrz. fm., 70—75 kap. pudà, abbolina sehklas 600—650 kap. pudà, sahls, 5 pudi, 150—170 kap., kaleju ogles, 5 pudi, 120 kap., petroleja 126 kap. pudà, gipsis 10 kap. pudà.

No ahrsemem.

Franzija. Pehz pehdejàm tautas weetneeku wehleschanam wispahrigi paregoja, ka nu reis waldibai ataususchi labaki laiki un meerigakas deenas, jo nu ta warot atbalstidamees uz mehreneem republikaneem, kuri istaisot tautas weetneeku leelumleelo daku — itin meerigi waldit un ruhpetees semes labà. Bet tahda paregoschana nepawisam nepeepildijàs, wismaz lihds schim. Ko gandrihs neweens pats nedomaja, tas notika. Ministrijai tik ko sawu darbibu tautas weetneeku namà uzsahkot, ari jau tuhlin bija jaatkahpjas no amata. Un tomehr schi pati Dipi'ja ministrija bija tik laimigi wadijuse tautas weetneeku wehleschanas un ari ahrejà politikà tai bija bijuschas teizamas seknes. Peeteek jau, kad aisrahdam tik uz Kreewu juhrneeku weesoschanos Franzijà un uz Siamas jautajumu. To wisu eewehrojot daudzi ari domaja, ka Dipi'ja ministrijai

buhs ilgs muhschs. Bet zik maimu pilna ir dsihwe! Pehz Dipi'ja ministrijas atkahpschanàs nu republikas presidents Karno greesàs gan pee saeimas presidenta Kasimira Perjè, gan pee Melina un Burscho'à, gan ari pee Spilera, lai sastahditu jaunu ministriju, bet tee wisi atteizàs, tà ka beidsot tikai ar leelàm mokam dabuja peerunat, lai Kasimirs Perjè usnemtos scho darbu, t. i. ministrijas sastahdischanu. Spilers gan jau bija usnehmees sastahdit jaunu ministriju, kura no stingri mehrenajeem republikaneem tika apsweizinata ar preeku, turpreti radikali pret to sirdigi karoja, sewischki aisrahdidami us to, ka Spilers Kreewijas eenaidneeks un ja nu ari gluschi tas ne-esot, tad tas tomehr us Kreewiju neturot laipna prahta. — Jaunàs no Kasimira Perjè sastahditàs ministrijas sastahws schahds: Kasimirs Perjè ir ministru preekschneeks un bes tam wehl wadis ari ahrleetas, Reinals usnehmees eekschleetas, Birdò finanzes, Dibò teesuleetas, Spilers tautas apgaismoschanu, Marti tirdsneezibu, generalis Mersjè kara leetas, admirals Lefewrs marinas (juhras) ministris, Delkass koloniju, apaksch walsts sekretars Schouars walsts darbu ministrs. Jaunà ministrija nu 22. nowembrî (4. dezembrî) stahdijàs preekschâ tautas weetneeku namam, kur Kasimirs Perjè sawâ usstahschanàs runâ pretojàs walsts satwersmes pahrgrosischanai, basnizas schkirschanai no walsts un sozialistu pagehrejumeem. Nekad wehl Franzija ne-esot tik sirdigi usstahjusees kahrtibas apsargaschanai par labu pret daschàm sinamàm mahzibam — sozialisteem. Tapehz ari ministrija grib stingri usstahtees pret sozialisteem, luhkodama tos un to zenteenus apkarot newis ar nizinaschanu, bet ar kreetneem darbeem, ruhpedamees par pareisaku nodokku isdalischanu, tà ka ari kapitalisti teek wairak peedabuti pee nodokku maksaschanas, weizinadama semkopibu un ruhpneezibu, zaurluhkodama nekustamàs mantibas nowehrtejuma sarakstu u. t. t. Ahrejas politikas laukà ministrija zentischotees usturet meeru. Kasimira Pehjè runu, isnemot radikalus u. d. z., usnehma ar sewischku preeku.

No Tschikagas mums raksta par notureto pasaules isstahdi: Scho isstahdi war ar pilnu teesibu nosaukt par pasaules isstahdi, us kuru war Amerikani sewischki lepotees. Kaut gan winu sew stahdijos preekschâ pehz usdoteem leelumeem, bet tomehr, wisu pascham apluhkojot, redsu, ka wisu to wajaga stipri paleelinat un ka mani preekschâ stahdijumees lihdsinajas kulakam keschâ, kuru grib rahdit zitam, bet nedrihkst. Eekam ejam eekschâ, apluhkosim drusku ahrpusi. Ja gribetu wisu eerihkojumu tikai no ahreenes ween jau tuwaku apluhkot, tad gan jau nu kahda nedeka wis par daudz nebuhtu. Nesabaidees tikai, zeen. lasitajs, jo negribu un pawisam newaru wisu jo smalki aprakstit. Eedomajees tikai weenu ehku, kura ir 787 pehdas plata un 1687 pehdas gara (apm. 100 solus) un ja sche tew buhtu pee jaukas musikas jaapdejo patihkamais walzis, tad gan mati sasleetos un tu eesauktos: to gan es nepaspehju. Schi leelà ehka, kuru par dejas sahli eeteizu, ir ruhpneezibas un brihwo mahkslu ehka. Sche nu wehl nahk klaht leels daudzums zitu ehku. Sawu ahrpuses zelojumu turpinajot mums gribot negribot rodas apbrihnojuma juhtas, eeraugot wisas schis leelàs milsu ehkas un winu jauko arkitekturu. Te issteepjas warens loks no weena milsu stabu us otru, it kà sneegtu sweizinadams roku, tur atkal pazelas daili augstu gaisâ leelaki un masaki ar ornamenteem — daschadeem isgresnojumeem un statujam isrotati torni, kuri ari skubina pazelt azis us augschu un apluhkot un apbrihnot, ko zilweks spehj radit. Otrâ weetâ atkal saweeno leeli, us wareneem stabeem ustaisiti milsu gangi weenu ehku ar otru un tas wiss atstahj warenu eespaidu. Te ir redsams wiss, ko arkitektura kopojotees ar dselsruhpneezibu paspehj un tas wiss jaukakâ samehrâ un leelâ gresnumâ. Starp schàm warenajàm ehkam steepjas ar satumeem apaugušchi un ar wareneem tilteem saweenoti uhdens kanali, kurôs tas wiss atspogulojas un rada burwigu isskatu. Galwenako ehku widû ir uhdens widû eetaisita sala, noauguse ar kokeem, kur wari atpuhstees un ja tik ween gribi, tikt walâ no naudas, t. i. ja wehl ir kas keschâ. Bes tam wispahri ir daschnedaschadi fonteni (struhklu akas), kuri sweesch warenus uhdens starus gaisâ, kuri sadalidamees dauz masâs pilitès atkal nahk semê un saules gaismâ atspogulojas it kà gresnakee dimanti. Katrs stuhrits ir isleetots un eerihkots us jaukako, tà ka azis weenumehr atduras waj nu us kahdu ko nosihmejoschu monumentu, statuju, jeb us ko zitu. Pee wisa ta wehl wajaga eedomatees daschnedaschadas tautibas, kuras pa tuhkstoscheem it kà pa skudru puhli mudsch. Te redz kahdu ar sawu, warbuht nahkoscho laudawinu jautri tehrsejot, tur atkal pahris Mosus dehlu ar nopeetneem gihmjeem, sarunajamees waj nu par sudraba krihsi, jeb par labàm rebem, atpuhschotees no isstahdes apluhkoschanas noguruma. Par to starpu sinams ir redsami lautini, kuri waj nu mozas ap saldumeem jeb ari daschs labs apraud sawus garnadschu rokàs atrodoschos dolarus (dolars apmehram ap 2 rbl.). Ja tikai ween usmanigi apluhko, tad ir redsami daschnedaschadi skati. Ja patikschana, war ari nocet pee Mitschigana esara malu un pahrmainam noklausitees wilnu tschaloschanâ, kuri ar waru welas pret pa wilneem ejoscheem kugeem un baltâs putâs saschkihsdami dodas atpakal, it kà dusmotos, ka trauzè winu sarunu, ko wini sawâ starpâ runà par schis pasaules isstahdes krahschnumu.

Schi nu buhtu apmehram wahja skize no eespaideem, kurus manto pa deenu, bet ja scho apluhkojam wakarâ, kur katra weetina, tiklab uhdens malas, kà ari wisas jumtu simses un pat daschi jumti ir apgaismoti ar tuhkstoschàm un atkal tuhkstoschàm elektriskàm lampinam, tad tas naw eespehjams aprakstit. Bes tam wehl leeli elektriski reflektori (eetaisijumi ar kureem wada us kahdu weetu tahlu jo tahlu warenus elektriskàs gaismas starus) apgaismo waj nu warenos monumentus waj statujas tiklab us ehkam, kà us semes, jeb ari uhdens fontenus, kurôs pazelas alegoriski tehli un apgaismoti atstahj burwigu eespaidu, pee kam elektriski apgaismotais fontenu uhdens sadalidamees masâs pilitès lihdsinajas mirdsoschàm pehrlem. Kà galwenakais gan buhs minams elektriskais fontens, kurâ daschnedaschadâ wihsê mainidamees uhdens stari zaur kahdu elektrisku eetaisi ari maina sawu krahsu, kura mas pa masam pahreet zitadâ. Pa wisu scho raibumu braukà daschnedaschadas, gan zaur elektribu, gan zaur twaiku jeb ari zilweku rokam dsihtas laiwinas, kurâs laudis ispreezadamees wisinas, tà ka tu zilweks nemas nejuhtees kà schinî pasaulê, bet kà kahdâ pasakâ esoschâ burwja walsti. Te garam ejoschais tew eegruhsch kulaku sahnôs un tu tuhlin redsi, ka naw nekahda burwju walsts un tu esi gribot negribot peespeests meklet kahdu meerigaku weetinu, ja negribi sagaidit otru gruhdeenu. Tà staigajot, lai gan jau esi noguris, ka labpraht negribi ir ne kahjas kustinat, tomehr tu newari atgainatees no apbrihnojuma, kà tas pawisam bija eespehjams tik ihsâ laikâ uszelt un tahdâ gresnumâ eerihkot wisu ihsumâ mineto. Ne par welti ir Amerikani ari lepni us saweem panahkumeem.

Telegramas.

Peterburgâ, 24. now. Awise „Now. Wremja" sino, ka walsts padomes pilnà sapulze peenehmuse eekschleetu ministra preekschlikumu, pehz kura naw peelaischama pee agrar-reformas semneekeem peeschkirto semes gabalu atnemschana ar waru-pret samaksu (ekspropriazija).

Pernawâ, 25. now. („Mahjas Weesa" spezialtelegrama). Juhras lihkums aissalis un tapehz kugneeziba apgruhtinata.

Berlinê, 6. dez. (24. now.) Walsts kanzleru grafu Kapriwi'ju schodeen aissauza pee keisara us Potsdamu. Parlamentarikâs aprindâs runà, ka keisars loti interesejotees par tirdsneezibas lihgumu sarunu atrisinaschanos, kà ari par sarunu stahwokli ar Kreewiju.

Berlinê, 7. dez. (25. now.) Galwenakee schkehrschli, kas bija zelâ Kreewu-Wahzu tirdsneezibas noslehgschanai, tagad nowehrsti.

Berlinê, 6. dez. (24. now.). Tirdsneezibas lihgumi ar Rumaniju un Serbiju no walstssaeimas komisijas peenemti.

Pragâ, 6. dez. (24. now.). Par Pragu issludinato saplenkschanas likumu laikam februarî atzelschot; bet eepreeksch tas notizis, grib isteesat Jauntscheku beedribas „Omladinas" lozekkus.

Ihpaschneeks un isdewejs: Ernsts Plates.
Atbildigee redaktori:
Dr. phil. Arnolds Plates. Dr. philos. P. Sàlits.
Дозволено цензурою. — Рига, 25 ноября 1893 г.

Sludinajumi.

Sobu flimneekus
peenemu nedelas deenàs no pulkst. 9 rihtà lihds 1 pusd. un no pulkst. 3 lihds 6 pehz pusd. Swehtdeenàs un swehtku deenàs no pulkst. 10 lihds 12 pr. pusd.
Dentists **E. Grosswalds,**
Peldu (Zuhku) eelà Nr. 21, 1 trep.

Adwokats
D. K. Tombergs,
Rigà, Leelajà Jumprawu eelà Nr. 21.
Runàsams:
rihtòs no pulkst. 8 lihds 10;
pehzpusd. no pulkst. 3 lihds 5.

Ehrgeles preeksch leelas skolas, stipri skanoschas, 3½ registr., **lehti pehrkamas** Terbatas eelà Nr. 8, dz. 18.

Bodes lokals un **alus bode** ir no 1. janwara 1894. g. sahkot isihrejami. Tuwakas sinas Keisara dahrsa eelà Nr. 6, zaur sehtu, 1 tr., dsihw. Nr. 3.

Pakruhschu truhkuma,
kà ari **bruku-josias,** dubultas un weenkahrschas, top par to lehtako tirgu rehkinatas un katram us galwoschanu dotas masà Kehninu eelà Nr. 9, 1 trep. augschà.
Kirurgis **J. Meileck.**

Kauepaju dsenamas siksnas,
kameelu spalwas dsenamas siksnas
peedahwà wislehtaki par fabrikas zenam
F. A. Kreyenbergs, Rigà,
tanwu fabrika,
Leelajà Kihteru eelà Nr. 12.

Noklihduse
balta Zeteru kuze ar maseem melneem laukumeem un garàm melnàm ausim. Pret augstu pateizibas algu nododama Nikolaja eelà, Nr. 63. No pirkschanas lai fargas.

„Excelsior" Grand Champagne.
Wisaugstaki apstiprinatà
Wihnkopibas sabeedriba Odesâ (Société Vinicole à Odessa)
zaur scho pasino, ka winas, pehz Schampanà leetojamàs metodes pagatawotais schampanas wihns
„Excelsior" (sec, demi-sec un doux)
ir dabujams katrà slawenakà wihna tirgotawà un apstellejumus no wihna tirgotaju puses nem preti un ahtri ispilda
Wittkowski-Kwerfeldts un beedr.,
weenigee „Excelsior" schampana sabeedribas weetneeki
preeksch **Widsemes, Kursemes, Igaunijas** un **Wilnas.**

Leepajâ.
M. Petersona grahmatu drukatawa un pahrdotawa, Julianes eelà Nr. 40, pascha namà, **peenem apstellejumus** un **sludinajumus** preeksch laikraksta
„Mahjas Weesis".

Kartupeli
Magnum Bonum.
Pastellejumus ar rakstu peenem **Marstaleelà Nr. 6.** Makfà 85 kap. puhrà ar peeweschanu.

Nupat isnahza manà **general-komisijas** apgahdeenà schahda jauna grahmata:
Domas par prezeschanos
no
E. Schreuka fazeretas,
no
N. tullotas.
Makfà 20 kap.
Atkalpahrdewejeem rabats.
Ernsts Plates.
Rigà, pee Petera basnizas.

Austrums
weenigais latweeschu familijas-laikraksts, daudz bildem pusschkots, usfahks nahkoschà gadà sawu **desmitu gada-gahjumu** un isnahks kà lihds schim kahrtigi katra mehnescha 1. deenà 6—7 drukas lokschnu beesàs burtnizàs leelà formatà un makfàs pa pastu peesuhtot gadà tikai
3 rubl.
Pee „Austruma" lihdsstrahdneekeem peeder wisi eewehrojamakee latweeschu rakstneeki, kà: **Apsischu Jehkabs, H. Adolphi, Behrsinu Ludis un R., J. Bergs, Bidern Juris, E. Bielensteins, Brihwkalneeks,** Dr. **K. Blau, R. Blaumanis,** Dr. **A. Bukuls, J. Brasda, A. Deglaws, Doku Atis,** Dr. **E. Dsinters, K. Graudinsch, J. Juhsminsch-Lautenbachs, Jurjann Andreis, Kaschoku Dahwis, M. Klussinsch, J. Krodsneeks, K. Kundsinsch, A. Lerchis-Puschkaitis, J. Maswersits, K. Mihlenbachs, Pawasaru Jahnis, Plutu Wilis, J. Sanders, M. Skrusits, Waidelaitis, prof. J. Wihtols, H. Wissendorffs** un daudz citi, kurus wisus sche pee wahrda minet naw eespehjams. No tam redsams, ka „Austruma" faturs arween bagats un daudzpusigs. Leelu swaru leekam us populari-sinisleem rakstteem, bet sewischki us glihteem stahsteem. Nahkoschà pusgadà pasneegsim diwus garakus stahstus:
Wahrpàs.
No **Rudolfa Blaumana.**
Sirschu pahrbaudijumi.
Daudz koschàm bildem pusschkots romans no **W. Heimburgas.**
Apstellejumi eesuhtami us schahdu adresi: Въ г. Митаву, въ книжный магазинъ Дравиława (Jelgawà, Drawneeka grahmatu pahrdotawai.)
H. J. Drawin-Drawneeka
grahmatu, musikaliju un rakstamu leetu pahrdotawa,
Jelgawà, Leelajà eelà Nr. 20.

Wihnu tirgotawa un schampanu fabrika
Universel
Grand Champagne.
sec, demi-sec, doux,
pehz Franksch parauga (pudelès-ruhdsis) pagatawots no
Ludw. A. Schweinfurtha,
Rigà, Grehzneeku (Sinder) un Marstal-eelu stuhri.

Mani jau no daudz gadeem weenmèr ar leelu peekrischanu eezeenitee **krahschnee kartoni,** faturoschi
100 pastpapirus (linijetus un nelinijetus) **un 100 kuwerus**
ar glihteem **balti eespeesteem wahrdu burteem,** Kreewu jeb Wahzu burteem, par
1 rubuli,
isnahkuschi **gluschi jaunôs, loti krahschnôs isgresnojumôs** un kà **sauka seemas swehtku dahwana** atradis leelisku peekrischanu; tani paschà reisà peedahwaju smalku
papeterijU ar 50 lokshnem smalka damu pastpapira, 50 kuwereem un
ar **balti eespeesteem wahrdeem** par
1 rubuli
un pasihstamos
Mille fleurs Garnituren
ar **50 pastpapirem** un **50 kuwereem** (teizama labuma), **1 dsehsekli** un **1 blokuoti** par **1 rbl. 25 kap.,** ar **grahmatu sasinajama papira 1 rbl. 35 kap.,** kà ari
gresnas kafetes
ar **50 smalkakeem balteem** un **krahsaineem pastpapireem** un **sannakàm monogramam — krahsàs,** ar **selta** un **sudraba druku,** par daschadàm zenam. Luhdsu laipni laikà pastellet.
Augusta Lyra
papira-, rakstamo un sihmejamo leetu tirgotawa — **wairumà** un **masumà — konto-grahmatu** un **kuweru fabrika.** 3

Jaeger un beedra
wihnu pahrdotawa
(dibinata 1816. g.),
leelajà Grehzneeku (Sinder) eelà № 30.
Leelâ iswehlê
Kreewijas
un
ahrsemes wihni,
konjaks, rums, araks, schampanja u. t. t.
Noliktawas:
Jelgawà pee **C. Torchiani** (M. Klüfsmann).
Leepajà pee **J. N. Mamonow.**

Georg Schmidt'a
pulkstenu un sudraba leetu pahrdotawa,
Wehweru eelà Nr. 15,
peedahwà leelà iswehlê
selta, sudraba un nikela pulkstenus
us galwoschanu.
Roku sprahdses, broschas, kehdes un brelokus.
Leelâ iswehlê
selta un sudraba laulibas gredsenus,
kà ari **fasonu gredsenus.**
Reparaturas teek lehti un ahtri isdaritas.

Pleskavas Latveeşu Beedriba
şa gada 19. dec. „Псковской Семейный кружокъ" telpàs, Vikenheisera majà, izrikos
bazaru
labdarigam merkim par labu. Pa bazara laiku dzeedas beedribas koris un speles kora orkestris. Pec bazara
deja.
Bazara sakums pulksten 6 vakarà; dejas sakums pulksten 9 vakarà.
Preekşneeciba.

Печатать разрѣшается. Рига, 26 ноября 1893 г. — Рижскій Полицмейстеръ Подполковникъ Рейхартъ. — Drukats un dabujams pee bilschu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernsta Plates, Rigà, pee Petera basnizas.